

Шатило В.Й., Гордійчук К.Л., Гордійчук С.В.,
Поплавська С.Д., Горай О.В.

Shatylo V.Yo., Hordiichuk K.L., Hordiichuk S.V.,
Poplavska S.D., Horai O.V.

Ризики інфекційних ускладнень у споживачів косметологічних послуг і заходи профілактики

Risks of infectious complications in users of cosmetological services and preventive measures

Житомирський медичний інститут Житомирської
обласної ради, м. Житомир, Україна

Zhytomyr Medical Institute of the Zhytomyr Regional
Council, Zhytomyr, Ukraine

shatylo.viktor@gmail.com

Вступ

Наразі повсякденне життя сучасної людини неможливо уявити без косметичної продукції та косметологічних послуг, адже культ краси, бажання вирішити естетичні проблеми та психологічно комфортно почуватися, додаткова можливість справляти позитивне враження на навколишніх, привабливість і кар'єрний ріст, – все це тісно взаємопов'язані речі і спонукають населення дедалі більше звертатися до косметологів [1, с. 27].

Відповідно до статистичних даних наразі у країнах Європи спостерігається щорічне збільшення кількості споживачів косметологічних послуг, адже у період з 2016 р. та у прогнозі до 2026 р. вона зростає і надалі зростатиме в межах до 10% щорічно. В Україні відсутні статистичні дані, які сприяли б подальшому прогностичному аналізу попиту на косметологічні послуги та ускладнень, які виникають через такі послуги [2, с. 384]. З огляду на матеріали аналізу окремих дослідників однією з причин поширення небезпечних інфекційних захворювань є недостатньо кваліфікований персонал [3, с. 120].

Відповідно до класифікатора професій ДК 003:2010 косметологічні послуги має право надавати:

- медичний персонал, який має спеціалізацію «Сестринська косметологія»;
- медична сестра з косметологічних процедур;
- лікар-дерматолог, венеролог, який має спеціалізацію «Терапевтична косметологія».

Отже, констатуємо, що нормативно у цій сфері не існує такого фахівця, як косметолог. Наразі є закріплена професія «провізор-косметолог», який займається виключно косметологічною допомогою, що передбачає виготовлення, контроль якості лікувально-косметологічних засобів тощо. Водночас, відповідно до класифікатора професій ДК 003:2005, в Україні затверджена така професія, як «косметик» – це фахівець, який займається штучним доданням краси особі, тілу, підтриманням їх здорового стану, свіжості [4–6].

Наразі у вітчизняних джерелах обмежено представлені дослідження зв'язку косметологічних послуг та інфекційних ускладнень в їх споживачів, що і визначило актуальність нашої статті.

Мета дослідження

Метою дослідження є визначення взаємозв'язку між косметологічними послугами і ризиком розвитку ускладнень та захворювань інфекційного походження серед споживачів.

Об'єкт і методи дослідження

Дослідження було проведено серед 110 отримувачів косметологічних послуг із використанням спеціально розробленої анкети (опитувальника), яка включала основні аспекти інфекційної безпеки в косметології. Для обробки матеріалів були використані методи: бібліосемантичний, медико-соціологічне дослідження, статистичний, аналіз нормативних документів, метод системного аналізу та логічного узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення

За результатами аналізу чинної нормативної бази, яка регулює основні аспекти інфекційної безпеки в Україні, з'ясовано, що косметологічна практика в країні не є повністю врегульованою законодавством.

Визначено, що існує безпосередній зв'язок між неврегульованістю косметологічної практики та поширенням хвороб, зокрема інфекційного походження, що призводить до незахищеності споживачів і становить загрозу громадському здоров'ю. У 23% респондентів були випадки зараження інфекційними хворобами внаслідок проведення косметологічних процедур, а отже, існує об'єктивна потреба в удосконаленні та уніфікації законодавства України в галузі косметології, що повинно забезпечити мінімізацію ризиків для здоров'я споживачів косметологічних послуг.

Зазначене підтверджують результати опитування, адже 95% респондентів наголосили, що галузь косметології потребує додаткового нормативно-правового врегулювання на державному рівні.

Результати медико-соціологічного дослідження підтвердили, що заклади індустрії краси та окремі види косметологічних послуг є зоною ризику поширення інфекцій.

Значна частка споживачів косметологічних послуг належить до групи ризику через погіршення стану здоров'я внаслідок виконання процедур косметологічного характеру, адже має в анамнезі алергічні реакції, підвищену чутливість до окремих препаратів, засобів або ж конкретні протипоказання. 10% респондентів зазначили, що мають протипоказання, встановлені лікарем, до виконання косметологічних процедур, однак, незважаючи на це, наразі є їх користувачами; 29% респондентів на питання щодо ризику алергічних реакцій на процедури обрали варіант «Важко відповісти», що свідчить про можливий ризик для стану їхнього здоров'я. Водночас респонденти й надалі вдаються до цих послуг, що свідчить про низький рівень відповідальності за стан власного здоров'я. Позитивні результати було отримано в аспекті безпекової практики, адже 90% респондентів підтвердили, що фахівці закладів краси попередньо вивчають анамнез клієнта та надають інформацію про можливі ускладнення й протипоказання до косметологічних послуг.

Також підтверджено, що 10% респондентів вважають, що медична освіта не є обов'язковою для косметолога, а 90% опитаних звертають увагу на наявність медичної освіти у фахівців, які займаються косметологічною практикою. Отже, переважна більшість респондентів, а також працівників індустрії краси вважає, що медична освіта має бути головною кваліфікаційною вимогою для здійснення практики такими фахівцями.

За результатами опитування підтверджено, що 93% респондентів мають «високий» та «середній» рівень обізнаності щодо інфекційних ускладнень та інфекційних захворювань, які можуть виникнути через надання неякісних косметологічних послуг, серед яких: ВІЛ-інфекція, вірусні гепатити (В та С), грибові захворювання, стафілококова інфекція тощо.

Доведено, що головним критерієм надання косметологічних послуг є їх якість, зокрема і дотримання стерильності інструментарію, обладнання тощо. При цьому 96% респондентів звертають увагу на дотримання правил безпеки і стерильності інструментарію під час надання косметологічних послуг. 95% опитаних зазначили, що у разі підозри на порушення правил інфекційної безпеки вони відмовляться від послуг косметолога та змінять заклад. Водночас майже половина респондентів (54%) висловила сумнів щодо безпечності косметологічних послуг і вважає, що послуги закладів краси є фактором ризику розвитку захворювань інфекційного походження, а 23% підтвердили про випадки зараження інфекційними хворобами внаслідок таких процедур.

Не всі респонденти, а саме 62%, цікавляться у надавача косметологічних послуг наявністю сертифіката на засоби, препарати, обладнання, що застосовуються під час виконання процедури.

Перспективи подальших досліджень

Перспективою подальших досліджень є впровадження системи безпеки в галузі косметології, удосконалення системи підготовки косметологів, зміна нормативних документів і їх впливу на динаміку інфекційних ускладнень у споживачів косметологічних послуг.

Висновки

На підставі проведеного дослідження з'ясовано, що існує безпосередній зв'язок між неврегульованістю косметологічної практики та поширенням хвороб, зокрема інфекційного походження, що призводить до незахищеності споживачів і становить загрозу громадському здоров'ю, що підтвердили 95% респондентів.

Результати медико-соціологічного дослідження доводять, що заклади індустрії краси та окремі види косметологічних послуг є найбільш ризиковою зоною поширення інфекцій – у 23% респондентів були випадки зараження інфекційними хворобами внаслідок виконання косметологічних процедур.

Визначено, що значна частка споживачів косметологічних послуг (29%) належить до групи ризику, адже має в анамнезі певні проблеми зі здоров'ям, підвищену чутливість до окремих препаратів, а також перенесені алергічні реакції, тож потребує попереднього обстеження і висновку фахівців щодо безпечності косметологічних процедур для свого здоров'я. 10% респондентів наголосили, що мають протипоказання, встановлені лікарем, до здійснення косметологічних процедур, однак, незважаючи на це, наразі користуються цими послугами.

На підставі проведеного дослідження доведена необхідність змін і доповнень до окремих положень, вимог та стандартів із метою створення безпечних умов під час надання косметологічних послуг, зокрема:

– створення нормативної бази з урахуванням специфіки галузі, визначення адміністративно-правової відповідальності суб'єктів косметологічних послуг, визначення видів і переліку косметологічних послуг, системи суб'єктів (закладів) надання косметологічних послуг тощо;

– закріплення офіційних визначень: «косметологічна діяльність», «косметологічна послуга», «суб'єкт надання косметологічної послуги» тощо;

– визначення вимог до спеціалізації і кваліфікації надавачів косметологічних послуг;

– затвердження єдиних державних освітніх стандартів підготовки кадрів для косметологічної галузі.

Важливим складником у практичній діяльності є забезпечення у закладах косметологічних послуг санітарно-протиепідемічного, дезінфекційно-стерилі-

заційного режиму, дотримання вимог і правил особистої гігієни персоналом, профілактичних заходів тощо.

Отже, результати нашого дослідження доводять доцільність вжиття додаткових законодавчих і практичних заходів із метою мінімізації ризиків та для

збереження здоров'я споживачів косметологічних послуг, зокрема попередження інфекційних захворювань, а врегулювання на державному рівні нормативно-правових безпекових підходів у галузі косметології є важливим завданням зі зміцнення громадського здоров'я.

Література

1. Берзіна АБ. Правовий статус провізора-косметолога в Україні. Актуальні питання публічного та приватного права. 2017; 1(15): 27. URL: http://www.blackseafoundationoflaw.org.ua/zhurnaly/april_2017.pdf.
2. Голубовська ОА. та ін. Інфекційні хвороби: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2018; 688.
3. Крайдашенко ОВ., Свинтозельський ОО., Михайлик ОА. Клінічна косметологія: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запоріжжя: ЗДМУ, 2017; 113. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/8487/1/posibn%20klin%20kosm%20zaoch%202017%202.pdf>.
4. Садовенко АІ. Адміністративно-правове регулювання ринку косметологічних послуг в Україні: автореф. ... дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ: ПУ «Науково-дослідний інститут публічного права». 2021; 19–22. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/48879>.
5. Садовенко АІ. Генезис поняття «косметологічні послуги» в Україні та Сполучених Штатах Америки: порівняльно-правовий аналіз. *Наукові записки. Серія «Право»*. 2019; 7 (спецвипуск): 176. URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/nauk_zapiski/pravo/7_spec_2019/176-181.pdf.
6. Про затвердження Зміни № 10 до національного класифікатора ДК 003:2010 «Класифікатор професій»: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2021 р. № 810. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0810930-21#n45>.

References

1. Berzina AB. (2017). Pravovyi status provizora-kosmetologa v Ukraini. Aktualni pytannia publichnoho ta pryvatnoho prava. [Legal status of pharmacist-cosmetologist in Ukraine. Current issues of public and private law]. 2017; 1(15): 27. [Current issues of public and private law. 1(15): 27] (in Ukrainian).
2. Infektsiini khvoroby: pidruchnyk / OA. Holubovska, MA. Andreichyn, AV. Shkurba ta in. K. : VSV “Medytsyna”, 2018; 688 s. K. : VSV “Medicine”, 2018; 688 p.] (in Ukrainian).
3. Kraidashenko OV., Svyntozelskyi OO., Mykhailik OA. (2017). Klinichna kosmetolohiia: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv. [Clinical cosmetology: educational and methodological manual for students of higher educational institutions] Zaporizhzhia : [ZDMU], 113 s. 2017; 113 p.] (in Ukrainian).
4. Sadovenko A.I. (2021). Administratyvno-pravove rehuliuвання rynku kosmetolohichnykh posluh v Ukraini: avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovoho stupenia kandydata yurydychnykh nauk za spetsialnistiu: 12.00.07 “Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo”. Kyiv PU “Naukovo-doslidnyi instytut publichnoho prava”. S. 19–22. [Kyiv PU “Research Institute of Public Law”. 2021; 19–22] (in Ukrainian).
5. Sadovenko AI. (2019). Henezys poniattia “kosmetolohichni posluhy” v Ukraini ta Spoluchenykh Shtatakh Ameryky: porivniialno-pravovyi analiz. naukovi zapysky. [Clinical cosmetology: educational and methodological manual for students of various educational institutions] Serii: Pravo. Vypusk 7. spetsvypusk. Series: Law. Issue 7. special issue. 2019; 176 (in Ukrainian).
6. Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy klasyfikator profesii DK 003:2010 (iz zminamy i dopovnenniamy, vneseny my nakazom Ministerstva ekonomiky Ukrainy vid 25 zhovtnia 2021 roku № 810).

Мета: визначити ризики та чинники ускладнень і захворювань інфекційного походження в галузі косметології.

Матеріали та методи. Дослідження проведено серед 110 споживачів косметологічних послуг із використанням спеціально розробленої анкети (опитувальника), яка включала основні аспекти інфекційної безпеки в косметології. Для обробки матеріалів були використані методи: бібліосемантичний, медико-соціологічне дослідження, статистичний, аналіз нормативних документів, метод системного аналізу та логічного узагальнення.

Результати. За результатами дослідження виявлено взаємозв'язок між косметологічними послугами та інфекційними ускладненнями у 23% респондентів. У 10% споживачів косметологічних послуг в анамнезі були протипоказання, а також алергічні реакції на косметичні засоби і матеріали, 29% мають схильність до алергічних реакцій, але продовжують проводити косметологічні процедури. 93% опитаних мають настороженість і не виключають можливості інфікування вірусом імунодефіциту людини, парентеральними вірусними гепатитами В і С, а також грибковими, стафілококовими та іншими інфекціями в разі недотримання протиепідемічного режиму та правил асептики. На основі аналізу нормативно-правового забезпечення галузі косметології з питань запобігання інфікуванню з'ясовано, що існує безпосередній зв'язок між нерегульованістю косметологічної практики та поширенням хвороб, зокрема інфекційного походження, що призводить до незахищеності споживачів від інфекційних ускладнень та становить загрозу громадському здоров'ю.

Висновки. Доведено взаємозв'язок між недостатнім законодавчим врегулюванням косметологічної галузі та ризиком розвитку серед споживачів косметологічних процедур захворювань («салонних інфекцій») й ускладнень інфекційного походження для людини. Наголошено на необхідності внесення змін і доповнень до окремих положень, вимог та стандартів, які гарантували б безпеку надання косметологічних послуг і сприяли б мінімізації негативних наслідків. Необхідно забезпечити у закладах косметологічної галузі дотримання санітарно-протиепідемічного, дезінфекційно-стерилізаційного режиму, дотримання вимог і правил особистої гігієни персоналом, проведення профілактичних заходів тощо з метою мінімізації ризиків та збереження здоров'я споживачів косметологічних послуг, зокрема попередження інфекційних захворювань, що є одним із важливих завдань зі зміцнення громадського здоров'я.

Ключові слова: інфекційні захворювання, ускладнення, профілактика, косметолог, косметологічні послуги, косметичні засоби, нормативне забезпечення.

Purpose: to establish the risks and factors of complications and diseases of infectious origin in the field of cosmetology.

Materials and methods. The study was conducted among 110 users of cosmetology services using a specially developed questionnaire (questionnaire), which included the main aspects of infection safety in cosmetology. The following methods were used to process the materials: bibliosemantic, medical and sociological research, statistical, analysis of normative documents, system analysis and logical generalization.

Results. According to the results of the study, a relationship between cosmetology services and infectious complications was established in 23% of respondents. 10% of consumers of cosmetology services had a history of contraindications, as well as allergic reactions to cosmetic products and materials, 29% have a tendency to allergic reactions, but continue to carry out cosmetology procedures. 93% of respondents are cautious and do not rule out the possibility of infection with the human immunodeficiency virus, parenteral viral hepatitis B and C, as well as fungal, staphylococcal and other infections in case of non-compliance with the anti-epidemic regime and the rules of asepsis. Based on the analysis of the regulatory and legal provision of the field of cosmetology on the prevention of infection, it was found that there is a direct connection between the irregularity of cosmetology practice and the spread of diseases, including those of infectious origin, which leads to the insecurity of consumers from infectious complications and poses a threat to the public health.

Conclusions. The relationship between the insufficient legislative regulation of the cosmetology industry and the risk of developing diseases ("salon infections") and complications of infectious origin for humans among consumers of KP has been established. The necessity of making changes and additions to certain provisions, requirements and standards that would guarantee the safety of the provision of cosmetology services and contribute to the minimization of negative consequences has been proven. It is necessary to ensure in KP institutions a sanitary-anti-epidemic, disinfection-sterilization regime, compliance with the requirements and rules of personal hygiene by staff, preventive measures, etc., in order to minimize risks and preserve the health of consumers of cosmetology services, including the prevention of infectious diseases, which is one from important tasks to strengthen public health.

Key words: infectious diseases, complications, prevention, cosmetologist, cosmetology services, cosmetic products, regulatory support.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про авторів

Шатило Віктор Йосипович – доктор медичних наук, професор, радник ректора Житомирського медичного інституту ЖОР; вул. Бердичівська, 46/15, м. Житомир, Україна, 10002.
shatylo.viktor@gmail.com, ORCID ID 0000-0001-7362-4787

Гордійчук Катерина Леонідівна – здобувач вищої освіти ступеня магістра спеціальності 229 «Громадське здоров'я» Житомирського медичного інституту ЖОР; вул. Бердичівська, 46/15, м. Житомир, Україна, 10002.
gordiychuk.k@icloud.com, ORCID ID 0009-0000-5678-6178

Гордійчук Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, в.о. ректора Житомирського медичного інституту ЖОР; вул. Бердичівська, 46/15, м. Житомир, Україна, 10002.
stepanovasvg77@gmail.com, ORCID ID 0000-0003-4609-7613

Поплавська Світлана Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з навчальної роботи Житомирського медичного інституту ЖОР; вул. Бердичівська, 46/15, м. Житомир, Україна, 10002.
svitlana9poplavska@gmail.com, ORCID ID 0000-0003-3607-272X

Горай Ольга Вінцентівна – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з соціально-гуманітарного розвитку і міжнародного співробітництва Житомирського медичного інституту ЖОР; вул. Бердичівська, 46/15, м. Житомир, Україна, 10002.
goray.zt.ua@gmail.com, ORCID ID 0000-0002-2389-1366